

Выделенные нами тенденции не охватывают все нововведения в педагогической сфере. Особое внимание уделено тем, которые в наибольшей степени востребованы и создают импульс к движению.

ЛИТЕРАТУРА

1. Мареев В.И., Данилюк А.Я., Куликовская И.Э. Модернизация высшего педагогического образования. // Педагогика. – 2007. – № 9.
2. Загвязинский В.И. Исследовательская деятельность педагога. – М., 2006.
3. Корнетов Г.Б. Задачи и особенности модернизации системы непрерыв-

ного педагогического образования Московской обл. в 2008-2010гг. // Модернизация системы непрерывного педагогического образования Московской области: достижения, проблемы, перспективы / Под ред. В.Н. Ахренова, Г.Б. Корнетова. – М.: АСОУ, 2007.

4. Шаповалова В.К., Толгурова Э.Е. Психолого-педагогическая интерпретация карьерного роста. // Педагогика. – 2007. – № 5.
5. Целевая контрактная подготовка в педагогических вузах г. Москвы: Методические рекомендации. / Под общей ред. Е.С. Кушеля, М.: МГПИ, 2008.

Бисембаева А.Қ., аға оқытушы

Молдахметова Г.М., аға оқытушы

Қостанай мемлекеттік педагогикалық институты

КРЕДИТТІК ЖҮЙЕ БОЙЫНША «ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ МАМАНДЫҚҚА КІРІСПЕ» КУРСЫН ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІН ЖЕТІЛДІРУ

«Психологиялық мамандыққа кіріспе» курсы «Психология және педагогика», «Психология» мамандықтары бойынша оқыту студенттерді психологиялық даярлау жүйесінде маңызды орын алады. Психолог кәсібінің психологиялық механизмдері мен заңдылықтарын білу психологтың практикалық қызметінде, білім беру жүйелерінде, сондай-ақ қоғамның басқа да салаларында маңызы зор. «Психологиялық мамандыққа кіріспе» негізгі кіріспе курс ретінде бірінші курстың бірінші семестрінде басталады, олардың алдағы уақыттағы психологиялық білімі аталмыш пәнді меңгеруіне байланысты. Сондықтан «Психологиялық мамандыққа кіріспе» курсы оқыту процесін жетілдіру аталған мамандық бойынша оқытудың бастапқы кезеңінде теориялық және практикалық білімдердің, дағды, ептіліктердің тиімді қалыптасуын қамтамасыз етеді.

«Психологиялық мамандыққа кіріспе» курсы оқыту дәрістік, практикалық сабақтарда, студенттердің жеке және өзіндік жұмыстарында, сонымен қатар, студенттердің ғылыми жұмыстарында жүзеге асады.

Студенттерге алдын-ала қарастырылған бағдарлама материалын жеткізудің басты құралы дәріс болып табылады. Студенттер дәрісті меңгеру процесінде психологиялық ғылым ұғымдары мен анықтамаларымен, әлемде түрлі психологиялық мектептер жасаған негізгі бағыттармен, психологияның теориялық және қолданбалы салаларымен танысады. Дәрісте студенттерді әрбір кезеңдегі көрнекті ғалымдармен, олардың еңбектерімен таныстырып қана қоймай, ғылыми зерттеулер қорытындыларымен, практикалық білімдермен қаруландыру ойластырылуда.

«Психологиялық мамандыққа кіріспе» курсы оқу жоспарының алғашқы кәсіби пәні болғандықтан, ол бас-

тапқыдан психолог мамандығы, психологиялық ақиқаттылық, психикалық үрдістер, тұрмыстық және ғылыми психологиялық білімдер т.б. тәрізді психологтың кәсіби қызметі жайлы ұғымдарды, сондай-ақ психологияның негізгі ағымдары, психологтың практикалық қызметінің түрлері мен практикалық жұмыс салалары туралы ұғымдарды қалыптастыруы қажет.

Практикалық сабақтарда студенттер ең алдымен оқытушы басшылығымен өз іс-әрекетін жоспарлауды (хронометраж), жұмыс кестесін дұрыс құруды, ұйымдастырушы-әдістемелік құжаттамаларды дұрыс толдыруды үйренеді. Өкінішке қарай, қазіргі оқу айналымындағы оқу құралдарында Қазақстанның практикалық психологтарының нормативті құжаттамалары мазмұндалмай, тек ресейлік және шетел психологтарының стандарттары берілген, әрине бұл кемшіліктерді жаңа оқу құралдарын өңдеп, қайта шығаруда айрықша ескерген жөн деп білеміз. Практикалық психолог жұмысы психологиялық кабинеттен басталатындықтан, студенттер кабинетті дұрыс безендіруді біліп, түстер гаммасын, құрал-жабдықтарды, психологиялық инструментарийлерді дұрыс таңдай алуы керек.

Психолог қызметін ұйымдастыруды оқып-білуде олардың қаладағы психологиялық кабинеттерді аралап көруі, түрлі саладағы (білім беру, медицина, өндіріс) практикалық психолог кабинетін безендіру бойынша психологиялық әдебиеттерді оқып-зерттеу аса тиімді болып табылады [2].

Студенттерде практикалық қызмет ептіліктері мен дағдыларын қалыптастыру мақсатында практикалық психологтардың, жоғарғы курс студенттерінің қатысуымен дөңгелек үстелдер ұйымдастырылады.

Студенттерді практикалық психологтың әрбір қызметімен (психологиялық диагностика, психология-

лық кеңес беру, психологиялық коррекция, психотерапия) таныстыру айрықша маңызды, есте қаларлықтай болуы тиіс. Студенттердің практикалық сабақ сұрақтарын талқылап, оларға жауап беруде, дайындалған баяндамаларды оқуда шығармашылық жағдайда өз пікірлерін білдіріп, өз курстастарының да пікірлерін тыңдауы аса маңызды. Практикалық сабақтарда сөз жарыстыру (полемика) элементтері болуы керек, сөз жарыстыру үстінде әрбір студент өз позициясын көрсетіп, өзге студенттердің пікіріне келіспеушілік танытып, қарсылығын білдіреді.

Сабақтың тағы бір түрі ойын түрінде жүргізіледі: психологиялық кеңес беру жағдаяты – клиент, кеңес беру, эксперт (супервизор) алынады. Аталмыш сабақ түрінде студенттер өз ойын білдіріп қана қоймай, білімдерді сыни тұрғыда бағалай отырып, оның жағымдысын анықтайды, оны диалектикалы біріктіруге (синтез) тырысады [1].

«Психологиялық мамандыққа кіріспе» бойынша практикалық сабақтар дәрістік сабақ тәрізді студенттердің өзіндік жұмысы түрлерімен де тығыз байланысты. студенттердің өзіндік жұмысының тиімділігі мен сапасы олардың кітапханада жұмыс жасауына, психологиялық әдебиеттерді оқып-зерттеуіне, конспектілеп, жоспар құруына, мақалаларды аннотациялап, реферат, баяндама дайындауына байланысты.

Баяндама тақырыбын таңдау, біріншіден, пән бойынша білімдердің тереңдеп, егжей-тегжейлі оқып зерттелуін анықтауы керек, екіншіден, оқу үрдісіне дәрістік курста толық қарастырылмайтын материалдарды енгізуі керек, демек өзіндік оқуға практикалық психолог қызметінің негізгі түрлері, психопрофилактика және психогигиена сияқты оқу үрдісінде жете қарастырылмайтын материалдар берілуі керек, себебі аталмыш пәнді оқуда психолог қызметінің түрлері

психологиялық кеңес беру және психологиялық диагностикаға баса мән беріледі. Сонымен қатар, адамдардың психикалық денсаулығын оқып-білуде психологиялық профилактика және психологиялық гигиенаның маңызы зор, психолог қызметінің аталған түрлерін айқындау студент-психологтарда толық түсініктерді қалыптастырады.

Студенттердің өзіндік жұмыстарының бір түрі реферат жазу. Әдетте, реферат белгілі бір тақырып бойынша бөлімдерді немесе қолданылатын түпнегіздерді тарауларға бөліп көрсету арқылы құрастырылады. Мәселен, рефератты былайша жазуға болады: проблема, зерттеу мақсаты және міндеттері, оның әдістері мен қорытындылары, қорытынды сөз, ұсыныстар.

Ғылыми жұмыстарды оқып-зерттеуге байланысты әр түрлі тәсілдер болуы мүмкін. Ол психология бойынша бір мәселені немесе бір тарауды қарастыруға арналған әр түрлі авторлардың еңбектерімен реферат жазу болуы мүмкін. Реферат жазу үшін түпнегіздерді таңдау таңдалған проблема бойынша барлық әдебиеттер тізімімен егжей-тегжейлі танысуды талап етеді.

Реферат жазуда ең маңызды теориялық қағидаларды көрсетіп, оларды негіздеу, дәлелдеу қажет. Бір проблемаға қатысты әр түрлі көзқарастар ерекшеіктерін дәлелдеу, мәнін ашу тәсілдерін меңгеруге, реферат жазуда қолданылып отырған әдебиеттердің практикалық және теориялық маңызын ашуға, сондай-ақ авторлардың идеялары мен тұжырымдамаларына өз қатынасын білдіруге тырысу керек. Реферат тақырыптары келесідей болуы мүмкін: «Виртуалды психологиялық қызмет», «білім беру жүйесіндегі психологиялық қызмет», «Психологиялық қызметтің негізгі түрлері», «Психолог-кеңес берушінің кәсіби даярлығы», «Психолог мамандығы – бұл ...», «Практикалық психолог қыз-

метін ұйымдастыру», «Академиялық және практикалық психология», «Қазіргі қоғамдағы психолог мамандығының маңызы» т.б.

Студенттерді практикалық даярлауды нығайту мақсатында болашақ психолог-практиктерге «Психологиялық мамандыққа кіріспе» курсы төңірегінде өз қызметтері жайлы әңгімелеп беруге мүмкіндік беретін практикалық психологтарды шақыру арқылы дөңгелек үстелдер ұйымдастырып, психологиялық кеңес беру, психотерапия, психологиялық диагностика элементтерін көрсету керек. Сонымен қатар, студенттер практикалық қызметтің негізгі түрлерімен танысып болғаннан кейін, білікті маманның (немесе жетекші оқытушының) қадағалауымен студенттердің практикалық психологтар рөлін атқарып көруіне мүмкіндік жасайтын супервизия тәрізді жұмыс түрін жүргізуге болады. Бұл жұмыс түрі студенттердің практикалық қызметке деген қызығушылықтарын арттырып, студент-психологтың кәсіби қалыптасуына көмегін тигізеді [3].

Сонымен, жоғары деңгейде ойластырылып, ұйымдастырылған студенттердің өзіндік жұмыстары «Психологиялық мамандыққа кіріспе» курсының тиімді оқытылуын іске асыруға, психология бойынша алдағы курстарда жүргізілетін: «Практикалық психология», «Психологиялық кеңес беру негіздері», «Кәсіби шеберлік және этика» т.б. табысты меңгерілуіне жол ашуға айтарлықтай мүмкіндік жасайды.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Бабанский Ю.К., Ильина Т.А., Жантекеева З.У. Педагогика высшей школы. Алматы, 1989.
2. Карандашев В.Н. Психология. Введение в профессию. М., 2005.
3. Карандашев В.Н. Методика преподавания психологии. М., 2007.